

Christina Egelunds tale ved Eliteforskringsuddelingen

Taler

Christina Egelund
Uddannelses- og
forskningsminister

Dato

26. februar 2024

Sted

Den Sorte Diamant, Søren
Kirkegaards Plads 1,
København

En lang og stolt videnskabelige historie

Deres Majestæt,

Kære prismodtagere,

Kære gæster.

I 1553 udgav den spanske læge Miguel Serveto en bog, hvori han som den første europæer kortlagde og beskrev menneskekroppens lungekredsløb.

I 1584 udgav den italienske filosof Giordano Bruno en bog om universet. I bogen påstod han, at solen er én blandt mange stjerner, og at universet er uendeligt.

I 1610 udgav den italienske astronom og fysiker Galileo Galilei et studie, der argumenterede for, at jorden bevæger sig rundt om solen og ikke omvendt.

Hvad har Serveto, Bruno og Galilei tilfælles?

De beskrev og argumenterede alle tre for nye videnskabelige teorier og ideer inden for deres felt.

Ideer, som afveg fuldstændig fra den gængse verdensopfattelse i deres samtid.
Ideer, som det senere har vist sig, at de havde ret i.

Hvad de også har tilfælles er, at de blev straffet for deres videnskabelige praksis.

Det rationelle argument vandt

For 500 år siden var det ikke omkostningsfrit at udfordre det gængse verdenssyn. Historien er fuld af forskere, filosoffer, videnskabsmænd og -kvinder, der gik imod strømmen. Og i nogle tilfælde måtte betale den højeste pris for at insistere på sandhed og videnskab.

Men der skete et skift med oplysningstiden. Vi fik en offentlig debat.

Den åbenbarede religiøse sandhed tabte. Det rationelle argument vandt. Og siden har videnskab og samfundsudvikling gået hånd i hånd.

Det er den verden, vi er vokset op i her i vesten. En verden med respekt for videnskaberne og den videnskabelige metode. En verden, hvor vi kan være ryggede uenige om meget. Om det meste faktisk – især hvis man beskæftiger sig med politik.

Men hvor vi ikke angriber det videnskabelige fundament og metode. Eller forskernes integritet. Og det har været med til at gøre vores samfund stærkere.

I århundreder har forskningen – idé efter idé, hypotese efter hypotese – gjort os klogere. På os selv, på verden omkring os, på hele universet.

Men arven fra oplysningstiden er under pres i de her år.

Vi brænder ikke længere folk på bålet for kætteri. Heldigvis. Men der er igen voldsomme reaktioner imod videnskaberne og den rationelle tankegang.

Konspirationerne rykker ind

I starten af i år udgav World Economic Forum en rapport om de største trusler mod verdens økonomi og menneskeheden.

Og i deres vurdering er den største kortsigtede trussel mod vores civilisation ikke klimaforandringer eller krige. Truslen er misinformation.

Falsk information – som kan være genereret af kunstig intelligens. Pumpet ud i

samfundet i omfattende mængder. For bevidst at påvirke valgresultater og opildne folkestemninger.

Det, der plejede at være en enkelt skør onkel til familiemiddagen - det var det i hvert fald i min familie. Den enkelte skøre onkel, der insisterer på, at månelandingen aldrig har fundet sted. Det er nu blevet grupper af mennesker.

Folk, der stormløber en Kongres, fordi de tror, at valget er blevet stjålet. Folk, der fravælger vacciner, fordi de tror, de indeholder computer-chips, så staten eller Bill Gates kan styre os.

Der er folk her i landet. Der er født og vokset op i Danmark, har gået i dansk folkeskole – skolet i nysgerrighed og kritisk tænkning. Som i ramme alvor benægter, at holocaust har fundet sted. Men til gengæld tror, at jorden er flad, at corona-vaccinen indeholder 5g. At verden er styret af en magtfuld elite af reptillignende væsner eller af World Economic Forum.

Viden er ikke et synspunkt

Og forskere må bruge tid og energi på at forsvare de mest basale videnskabelige fakta, som vi ellers har været enige om i hundredvis af år. Som astrofysiker Anja C. Andersen frustreret udtrykte det:

”Viden er fandme ikke et synspunkt”.

Men i misinformationens og konspirationernes verden er det hele vendt på hovedet. Forskningen og det videnskabelige samfund opfattes som en del af en etableret magtelite. Og tilliden er udfordret.

Jeg kommer til at tænke på Aldous Huxleys roman Fagre Nye Verden fra 1932.

Her forestiller han sig en dystopisk fremtid, hvor teknologien har taget over og videnskaben er slavegjort. Og hvor sandhed drukner i et hav af overfladisk nonsens, falskhed og misinformation.

Vi er heldigvis stadig langt fra Huxleys dystopi. Men derfor skal vi stadig tage det her alvorligt.

Misinformation virker kun, hvis nogen tror på det. Hvis befolkningen mister tilliden til etablerede institutioner og myndigheder.

Hvis en forsimplet konspiration bliver mere tillokkende end en kompleks virkelighed.

Når vi hylder forskningen, som vi gør i dag, så hylder vi derfor ikke kun de dygtige prismodtagere og deres banebrydende resultater. Vi hylder også selve den videnskabelige metode.

Vi insisterer på, at mere end 500 års videnskabelig udvikling er noget af det vigtigste, der er sket for vores samfund. At forskning ikke handler om synspunkter. Det handler om kilder, empiri, forsøg og data. Det handler om at tage ansvar og løfte bevisbyrden.

Det kan være svært at konkurrere med konspirationer, der påstår at have simple svar på alt. For i forskningen er der sjældent lette løsninger eller simple svar.

Men forskningen har noget andet. Noget, der både er smukkere og også meget mere menneskeligt: Forskning er drevet af videbegær, nysgerrighed. Et brændende ønske om at opdage noget nyt.

At finde den næste lille bitte brik i det store videnskabelige puslespil, menneskeheden har arbejdet på, siden vi kravlede ud af Platons hule.

Det er det, vi hylder i dag.

Vores prismodtagere forsker i alt fra de mindste mikrober og bakterier til de største stjerner. Fra menneskelig kreativitet til menneskers ret til bevægelse.

Jeres forskning bidrager til sundhedsvidenskaben, den grønne omstilling, nye teknologier, politikudvikling på højeste niveau og forståelsen af selve vores univers, og hvor vi kommer fra.

Tillykke til prismodtagerne

Thomas, du gør os alle sammen klogere på migration og flygtningestrømme, og hvad der driver de tusindvis af mennesker, der hver dag flygter fra deres

hjemlande.

Mads, du prøver at kortlægge alle bakterier i hele Danmark. Intet mindre.

Peter, du prøver at forstå det mysterie, der er den menneskelige kreativitet. Og feltet mellem den kreativitet og kunstig intelligens.

Amelia-Elena, by investigating tiny microorganisms, and how they interact with their surroundings, your research gives us insights that may help us reduce the emission of greenhouse gasses.

And Irene, you gaze deeply into the cosmos, investigating cosmic particles in order to understand what happens within the stars.

Tak fordi I hver især med talent og dedikation arbejder på at gøre os alle sammen klogere.

Udover jer fem, som i årevis og på højeste niveau har bidraget til forskningen, så er jeg meget glad for, at vi også i dag kan uddele EliteForsk-rejsestipendier til 18 dygtige ph.d.-studerende.

I får muligheden for at rejse ud i verden og blive klogere på jeres fag. Og også på jer selv og på verden.

Jeg håber, I kommer hjem med inspiration, ideer og et stærkt internationalt netværk. Samarbejde på tværs af grænser – både de geografiske og de videnskabelige – giver stærkere forskningsmiljøer og dygtigere forskere. Må klappen for det globale udsyn aldrig falde i.

Vi står bag jer

Vi er her i dag for at fejre nogle af de dygtigste og klogeste mennesker, vi har i det her land. For at hylde forskningen, og de mennesker, der har dedikeret deres liv til den.

Men vi er her også for at vise, at vi står bag det videnskabelige samfund. I har vores fulde tillid. Og vi tager kampen op mod 'fake news', misinformation og konspiration.

Jer, der forsker, I er en del af noget, der er større end jer selv.

Med jeres forskning skriver I jer ind i en lang og stolt videnskabelig historie. En historie, som går helt tilbage til Serveto, Bruno og Galilei.

En historie, hvor hvert eneste kapitel bringer menneskeheden endnu et skridt fremad.

Stort tillykke med priserne.

Tak for ordet.

Kilde

ufm.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Moderaterne, Prisuddelingstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/christina-egelunds-tale-ved-eliteforsk-prisuddelingen>